

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

315. Quis ortus & progressus Coadiutoriarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

Quaestio 314. Num coadjutoria istiusmodi cum futura successione repugnent indultris Cardinalium, Episcoporum, Prelatorum aliorum Collegiorum, & Universitatum, quae habent circa collationem beneficiorum in mensibus Papa reservatis.

1. **R**esp. ad primum, nimirum quo ad Cardinales, & Episcopos affirmativè. *Paril. de resign. l. 6. q. 5. n. 70. Gonz. ad reg. 3. gl. f. §. 9. n. 1. Remouch. c. 5. n. 18. Nicol. tit. 1. dub. 8. §. 9. Rota in una Tolestan, Archipresb. teste Moheda decis. 10. de privileg. per totam. Put. decis. 108. l. 2. apud Gonz. & sic expressè de indultris Cardinalium, quod excludant gratias illas preventivas, & quod ad derogandum illis per coadjutorias requiratur expressa derogatio. *Cast. d. tit. de pactis, decis. jur. c. 4. de privileg. Put. Mohed. loc. cit. apud Remouch. loc. cit.* cum enim illi de jure communi intentionem fundatam habeant conferendi beneficia in omni mense vacantia, per talia indulta nihil de novo iis conceditur, nec propriè augetur illa ipsis à jure communi concessa facultas, & indulta illa non tam sint privilegia, quam solùm removeant impedimenta illis obstantia per reservationes apostolicas. *Gonz. ad reg. 3. cancell. gl. 24. n. 24. & seq. Garc. de benef. p. 5. c. 5. n. 7. Remouch. de coadjutor. c. 5. n. 18. Nicolart. in concord. Germ. tit. 1. dub. 8. §. 9. citans pro hoc plures Rotæ decis. Idcirco illi vi illorum indultorum, quae non minus sunt favorabilia, & clausulis aequè praegnantibus munita, quam ipsa concordata Germ. (quamvis ex eo fortè difficilior illis derogetur, quod insuper, ut dictum, habeant rationem pacti) beneficia coadjutoria affecta in praedictis mensibus aliis reservatis rectè conferunt, cum Papa citra eorumdem indultorum specialem & expressam derogationem aut ipsorum indultorum consentium tales coadjutorias concedere nequeat aut soleat.**

2. **R**esp. Ad secundum negativè, nimirum quò ad indulta concessa collegiis, Universitatibus studiorum generalium, & Prelatis, quibus citra assensum juris communis extraordinariè, & ex mera fedis Apostolicae indulgentia competit facultas nominandi, & providendi de beneficiis vacantibus in mensibus reservatis. *Remouch. cit. c. 5. n. 18. & ex eo verboreus Nicolart. loc. cit. §. 10.* Indulta enim in hoc casu mixta favore & privilegio speciali, & emanare plerumque solita ob privatam utilitatem certorum beneficiorum verè per obitum in certis mensibus Apostolicis vacantium careant illa juris assistentià, conceduntur salvis non solùm preventionibus (ut dictum etiam de concordatis Germaniae) sed & gratiis preventivis, nempe expectativis à Papa concessis aut concedendis & aliis beneficiis, quae fortè per manus appositionem à Papa affici solent; uti Papae tantquam per manus appositionem affecta manere beneficia, de quibus per gratiam Coadjutorialem disponit, sive super quibus coadjutoriam concedit, sentire videntur. *Remouch. & Nicolart. citato Garcia, p. 5. c. 1. n. 174.* qui tamen ibi aliud nihil, quam quod nos *quest. praeced. ex Puteo*, nimirum dubitari de eo, num ex inde nascatur talis affectio impediens collatores ordinarios, & ad illud probandum non valere exemplum de commendis. *Quia etsi hac indulta gratias istiusmodi preventivas excluderent, adhuc, quia integra pleniorque potestas inabdicabiliter remanet penes Papam*

concedentem, tacita & virtualis derogatio resiliens ex contraria Papae dispositione sufficit. *Remouch. & Nicol. l. cit. citantes Gonz. ad reg. 3. §. 2. proem. n. 2. & 9.* ubi tamen is nihil aliud, quam quòd Papa concedendo Episcopis quatuor aut sex illos menses, adhuc possit in illis cum iis concurrere; quia penes Papam concedentem manet eadem & major potestas juxta *c. dudum, de prab. in 6. & quòd Princeps, ut Bald. conf. 326. in fine*, dum committit alteri jurisdictionem, videatur eandem sibi reservare, nisi pro bono pacis permittat expressè contrarium; & quòd semper autoritas concedentis maneat illata & inseparabilis penes eum resideat potestas. Qualia, & non alia, utpote loquens de solis Episcopis respectu mensium ordinariorum habet *Lotter. l. 2. q. 2. n. 26. & 28.* quem insuper citat *Nicol. de cetero ob stare non videtur responsioni*, quod quibusdam hujusmodi indultis inferatur praerogativa gaudendi concordatis Germaniae cum decreto irritante, quia praerogativa illa respicere duntaxat potest executionem seu modum conferendi & immittendi taxativè respectu dictorum beneficiorum verè per obitum, non autem fictè seu alio modo vacantium vel reservatorum, aut per collationem, expectativam, aut aliam manus appositionem affectorum. *Remouch. loc. cit. & ex eo Nicol. loc. cit. §. 11.*

Quaestio 315. Quis ortus & progressus Coadjutoriarum.

1. **R**espond. primò: quòd spectat ad Coadjutorias temporales, fuere ea primitus non aliunde, quam moribus ob insufficientiam Episcoporum, aliorumque Prelatorum ex necessitate pro salute populi, & subditorum introducta; donec dein sic jure statutum à Gregor. IX. ut Episcopis, Archidiaconis & rectoribus quarumcunque Ecclesiarum senio aut morbo impeditis & redditibus inhabilibus ad explendum manus suam darentur Coadjutores, assignatà illis congruà sustentatione, & ceteris ecclesiae proventibus relictis, quò ad viverent, dictis rectoribus inhabilibus, ut patet ex *tit. de cler. agror. & debilitato. Remouch. tract. de Coadjutor. c. 3. n. 1.* vide *Thomasin. in vet. & nova Eccl. discipl. p. 2. l. 2. c. 59. n. 7.*

2. **R**esp. secundò. De Coadjutoriarum perpetuarum, sive quae suat cum futura successione, origine nou ita liquet. Illud tamen certum, fuisse eam antiquissimam. *Paril. de resign. l. 7. q. 20. n. 1. Lotter. de re benef. l. 2. q. 25. n. 8.* & non tam jure communi (utpote in quo, ut dictum supra, nullum earum extat vestigium) quam moribus & stylo adinventas esse. *Remouch. loc. cit. n. 4. & ex Castador. decis. 2. n. 2. de restit. spoliat. Gonz. ad reg. 3. cancell. gl. 5. §. 9. n. 46. Thomas. cit. c. 59. n. 9.* in specie de Coadjutoria illis perpetuis in beneficiis inferioribus ait: *quam certis praesidiis nitantur Coadjutores, quibus canonica suffragantur causa & rationes, tam nutat vacillatque horum Coadjutorum ratio, quorum succedendi consuetudini nulla favent jura, sed unus Romanae curiae usus stylusque, ideo & proscripsi sunt à Tridentino Coadjutores hi omnes spe improba succedendi sibi blandientes &c.* Permitti quoque potest, habuisse illas in tantum affinitatis aliquid à jure veteri, in quantum legitime datus coadjutor temporalis, si post decessum Coadjutori inveniebatur dignus, designari solebat per Papam successor. *Remouch. loc. cit. n. 4. & 5. citans Rebuff. in pr. benef. de resign. expres. n. 6.* Et id quidem rationabiliter; tamen enim ut inquit *Lotter. loc. cit. n. 9. & 10.* defuncto Coadjutore possit

possit magis idoneus successor inveniri, id tamen neque ex honestate est, neque utilitate Ecclesiae; nam quò ad idoneitatem, eo ipso, quòd semel causà cognitā electus quis sit huic muneri, in tantum praesumitur quovis alio melior, ut de ejus idoneitate non possit dubitari, pro quo est textus c. 1. dist. 94. & gl. in c. miramur. v. pro laboribus. dist. 61. & Coadjutor perfunctus officio videtur in assecutione istius beneficii cuius alteri praefendus ob labores semel pro Ecclesia illa impensos.

3. Resp. Tertio. Stylus ille adsciscendi coadjutores, etiam cum futura successione, respectu Episcopatum usitatus per prima quinq; saecula, antiquus valde videtur, etli non semper pariformis. Pro quo Remouch, citat. l. 2. Hist. Eccl. auctore Ruffino. c. 3. n. 7. Sic Macarius Episcopus Hierosolymitanus singulari & sapiente invento, ne sibi subrogaretur Episcopus Arianus, instigavit cives Hierosolymitanos, ut clam à se ordinatum Maximum Episcopum Diatropolitanum invaderent, & detinerent Hierosolymis successorem sibi aliquando futurum, interim verò Coadjutorem. Sozomen. l. 2. c. 15. apud Thomaf. loc. cit. p. 2. l. 2. c. 55. n. 12. Similiter, & quidem divino instinctu contigit Episcopum alteri Episcopo adscisci, primò quidem ut Coadjutorem, futurum dein in ecclesiae successorem, dum Narciscus Episcopus Hierosolymitanus, Alexandrum Cappadociae Episcopum venientem Hierosolymam ad visitanda loca sancta ad legit sibi in Coadjutorem, & se defuncto, in successorem cum Episcoporum provincia consensu, triplici in hoc casu utentium dispensatione, nempe solvendo Alexandrum à nexu prioris ecclesiae, dædno illum Narcisso in Coadjutorem & viventi in successorem. Euseb. Hist. Eccl. l. 6. c. 11. apud Thomas. loc. cit. n. 10. Idem fecit S. Athanasius, assumendo Petrum presbyterum in Coadjutorem, & laborum suorum socium, & designando illum, non quidem tunc, sed ex post, adventante nimirum morte successorem suum, cui designationi & voluntati clerus & populus subscripsit, Theodoret. l. 4. c. 18. apud Thomaf. loc. cit. n. 23. & Ruffin. loc. cit. apud Remouch. cit. n. 10. sic quoque in latina & occidentis Ecclesia Valerius Hipponensis Episcopus ingravescente senecta & infirmitate ab Episcopo Carthaginensi primato suo impetravit licentiam, accedente consensu Episcoporum illius provinciae, nec non cleri populi que Hipponensis, ut Augustinus se superstite crearetur in Episcopum in eum suum, ut non tantum sibi mortuo succederet, sed & superstite accederet Coadjutor. Possevin. in vita S. Augustini c. 8. apud Thomaf. loc. cit. c. 56. n. 1. & 2. in quo factò ipse Augustinus illud maxime improbat, quòd Valerius se adhuc vivente ordinari fecerit Episcopum, atque ita duos simul esse Episcopos unius Ecclesiae, quòd fieri veterat concilium Nicænum can. 8. quam ingesta exemplorum copià obrutus prius obtulerat Augustinus: nequaquam verò, ut ait Thomafin. Augustino futuro sollicito circa canonicis illius transgressionem, modò Valerius, designato & electo Coadjutore & successore suo, solà ejus consecratione abstinisset. Hunc errorem postmodum correcturus Augustinus, dum Erradium presbyterum suum in concione cleri & populi, eo applaudente, designavit successorem suum, & tantisper, quo ad vixit, Coadjutorem suum hisce expressis, ut constat ex ejus epistola 110. cujus textum recitat Thomaf. cit. c. 56. n. 5. ad huc in corpore posito beata memoriæ Patre & Episcopo se-

ne Valerio, Episcopo ordinatus sum, & sedi cum illo, quòd Concilio Nicæno prohibitum esse nesciebam, nec ipse sciebat. quòd ergo reprehensum est in me, nolo reprehendi in filio meo, erit presbyter ut est, quando Deus voluerit futurus Episcopus. Interim tamen in munia ipsa & functiones episcopalis officii succedere Erradium voluit Augustinus successorem designatum, ut ipse totum se conferret ad Ecclesiae defensionem, & ad hæreticorum expugnationem, quam illi provinciam demandarant Numidiae & Carthaginis Concilia, ut ipse Augustinus testatur hisce expressis: obsecro, ut huic juveni, huic presbytero Erradio, quem hodie in nomine Christi designo Episcopum successorem mihi, patiamini me refundere onera occupationum mearum &c. Verum quòd attinet factum illud Valerii Hipponensis Episcopi (de quo textus est in c. non autem 7. q. 1.) videtur contineri in eo non tam designatio successoris quàm accessus; eò quòd Augustinus non fuerit successor, sed cõepiscopus Valerii, ut constat ex illis citati textus verbis: ita confectus est, ut non succederet in cathedra Episcopi, sed accederet; nam incolumi Valerio Hipponensis ecclesiae cõepiscopus factus est Augustinus. Fagn. in c. nulla. de concess. praeb. n. 81. contra Lotter. l. 2. q. 25. n. 8. & Puteum decis. 226. n. 17. l. 3. quos errore lapsos ait Fagn. loc. cit. n. 44. & cit. n. 81. ait, exemplum hoc potuisse omitti, quia impertinens est ad stabilendam Coadjutoriam cum futura successione. Quòd etiam facit, quòd qui cum alio simul & pari jure eandemque sedem ex æquo occupat, non possit, dum postmodum collegà defuncto, solus regit, dici collegæ successor. Sed quidquid sit de hoc, eadem saltem instantia obmoveri non potest contra factum ipsius Augustini simul in Coadjutorem & verum successorem designantis Erradium. Sed neque obstat Nicæno Concilio veranti duos in una urbe, seu potius unius urbis esse Episcopos, quòd minusis qui jam est episcopali charactere insignitus, vel etiam propriam ecclesiam re ipsa, & non merè titulariter regendam haber, designetur Coadjutor alterius Episcopi, modò hoc vivente pari ac æquè principali jure unà cum Coadjutore Episcopo non regat eandem Ecclesiam. De cetero qualiter practicum primis illis saeculis, ut quandoque unius civitatis duo essent Episcopi, vide apud Thomaf. loc. cit. c. 55. & 56. ubi etiam, uti & in sequentibus, qualiter Episcopi mortui vicini soliti sint suos denominare successores, non obstante synodo Antiochenà can. 23. verante, ne Episcopi etiam mortui vicini sibi successores constituent; quem canonem vel in totum ignoravit Augustinus, aut existimavit, eò veterari solùm successoris designationem ejusmodi, cui non suffragaretur cleri plebisque consensus; unde nec à Carthaginensi, nec ab alio Primato Archiepiscopo Moguntinus à Zacharia Papa impetravit licentiam assumendi sibi Coadjutorem cum futura successione, prout

4. Resp. quarto. Ab anno Christi 500. ad 800. quoque extare videntur hujus rei exempla, interveniente in ea Coadjutorum perpetuorum designatione summi Pontificis autoritate; sic anno 741. Bonifacius ille sanctitate & apostolatu Germaniae notissimus Archiepiscopus Moguntinus à Zacharia Papa impetravit licentiam assumendi sibi Coadjutorem cum futura successione, prout

de hoc est textus in *c. petiisti* 7. q. 1. de quo textu inquit Fagn. in *c. nulla. de conceff. prab. n. 78.* loquitur illum de Episcopo, cui ex permissione canonum dispensative dari potest Coadjutor cum futura successione. Quamvis addat *n. 79.* patere ex hoc textu, Papam non concessisse Episcopo designationem Coadjutoris cum futura successione, nisi cum duabus conditionibus, quarum una fuit, ut Episcopus eum probaret in ministerio Coadjutoria; altera, ut postquam probaverit, & aptum esse repererit, ad officium pastorale in ultima hora, quâ se cognoverit ex hoc saculo migraturum, sibi successorem designet: adeo quæ talis Coadjutoria valde diversa fuerit à modernis Coadjutoriis, utpote quæ datur ante ullum experimentum citra periculum mortis Coadjuti, & uno contextu cum futura successione. Adde, quod si textus idem accurate consideretur, Papa solum concesserit Archiepiscopo Moguntino assumere sibi coadjutorem, qui post obitum ejus accederet ad apostolicam sedem, ab ea ordinandus, hoc est, providendus de Episcopatu illo; ordinare enim hic idem significat, quod *conferre*, vel certe idem quod *confirmare*, ut pluribus probat Fagn. *n. 80.* Exempla cetera præterio, utpote quæ non tam Coadjutoriam quam puram designationem successoris superstitibus Episcopis factam continent, quæ conglobata vide apud Thomaf. *loc. cit. c. 57.*

5. Resp. quintò. Accedendo nunc ad tempora Caroli magni & stirpis ipsius, continuata fuerunt similia Coadjutoriarum cum futura successione in Archiepiscopatibus exempla. Sic S. Rembertus Bremensis Archiepiscopus, cum jam non esset amplius ferendo oneri par, petiit à regibus Ludovico ejusque filiis Ludovico & Carolo cum approbatione Concilii, ut (nondum tamen interpellata sedis Apostolicæ autoritate) permitteretur Adelgarium Corbejenfis in Saxonia canobii monachum sibi jam nunc coadjutorem accersere, habiturus dein successorem. Thomaf. *loc. cit. n. 58.* ex Surio in *vita S. Remberti, ad 4. Februar.* Sic S. Udalricus Augustanus Episcopus impetravit ab Imperatore, ut Adalberoni nepoti suo administratio temporalis Episcopatus permitteretur, desponsa etiam in Episcopatum ipsum successione, cui tamen impetrationi vehementer dein restitum in Concilio Ingelheimensi ab Archiepiscopis & Episcopis, de quo vide Thomaf. *cit. c. 58, n. 8.* & Surium *ad 14. Julii.* similia attentata ab aliis Episcopis vide apud Thomaf. Atque ita necdum recurrebatur Romanam, nec ad cessionem Episcopi, nec ad resignationem in favorem, nec ad Coadjutorem & successorem sibi asciscendum, sed tota es potestas residebat penes Imperatorem & concilium provinciale. Thomaf. *cit. n. 8.*

6. Resp. sextò. Post annum Christi. 1000. res hæc se aliquantò aliter habuit, dum pro impetrando Coadjutore cum futura successione cæpit recurri quoque ad Papam, non tamen declinato regum consensu & cleri suffragio; ut patet ex eo, quod dum Sanctus Aragonum in Hispania Episcopus à Gregorio VII. peteret licentiam sibi asciscendi successorem, præsentavitque hunc in finem duos clericos, quorum alteri ipse & Rex averent Episcopatum illum conferri, Papa rejectis illis clericis, utpote concubinâ natis, monuit Episcopum, ut sibi primum aliquem adjungeret clericum, curas suas & functiones in eum refunderet, probatumque per annum & repertum idoneum Romanam mitteret, cleri totius testimonio instructum,

unâ cum charta regia, quâ regis assensus declaratur; tunc enim talem non passurum repulsam. Thomaf. *loc. cit. c. 59. n. 1.*

7. Resp. septimò. Posterioribus verò sæculis ante Tridentinum coadjutoria illa quoque perpetua in beneficiis inferioribus à summis Pontificibus gratiosè & specialiter concedi solebant. Garc. *de benef. p. 4. c. 5. n. 22.* Et quidem facile, ut Barbofa *juris eccl. l. 3. c. 10. n. 32.* juxta formulam, quam ponit Mandos. *ad reg. cancell. 11. q. 6.* Nascentibus tamen postea ex inde variis abusibus regimini ecclesiastico valde noxiis, penitus eas abrogavit Tridentin. *sess. 2. c. 7.* Remouch. *c. 3. n. 15.* Garc. *l. c. n. 23.* ac ita quoque edito regio à Ludovico XIII. Galliarum Rege anno 1629. Coadjutoria hæc ad Canonicatus & parochiales ecclesias prescripta sunt teste Thomaf. *l. c. c. 59. n. 10.* ac ita observatum est tempore Pii V. & Gregor. XIII. usque ad tempora Sixti V. à quo non obstante Concilio, tales Coadjutoria concessa denuo, & tempore Clementis VIII. concedebantur in dignitatibus, canonicatibus & portionibus cathedralium & collegiarum ecclesiarum, & aliqua, licet pauca, in parochialibus absque derogatione dicti Concilii. Garc. *loc. cit. n. 24.* Barbof. *loc. cit. n. 33.* Et sic hodie ait de suo tempore Gonz. *ad reg. 8. gl. 5. §. 9. n. 47. & seq.* passim Conceduntur à sede Apostol. tales Coadjutoria perpetua, modò ad id porrigantur literæ commendatitiae Episcoporum, etiam per modum Epistolæ missæ attestantes, similem concessionem Coadjutoria Ecclesiæ utilem esse. et si petatur Coadjutoria ad aliquam præbendam in Cathedrali vel Collegiata, tunc quidem servatur, quod sufficienter literæ missivæ, seu epistola solius Capituli, vel majoris partis illius, quamvis Episcopus non scribat; & statim, si persona prætendens Coadjutoriam est aliàs idonea ad tale beneficium, ad illius & proprietarii instantiam conceduntur similes gratia, quoad rectorias autem seu beneficia curata raro conceduntur, sed aliquando transeunt &c.

Questio 316. Coadjutoria an sit beneficium ecclesiasticum?

Respondeo Coadjutoria neque temporalis, neque cum futura successione est verè ac propriè beneficium. Barbof. *loc. cit. n. 50.* Gonz. *loc. cit. n. 40.* & 64. Azor. *institut. mor. p. 2. l. 3. c. 2. q. 4.* Ventrigl. *tom. 2. annot. 13. §. unico. n. 36.* Castropal. *tract. 3. d. 1. p. 9. n. 1.* ubi: Coadjutoria alia est cum jure succedendi in beneficio, alia sine tali jure; quocumque modo concedatur Coadjutoria, non est beneficium, Remouch. *c. 8. n. 19.* Tondut. *qq. benef. p. 2. c. 1. §. 3. n. 3.* ubi: nec temporalis Coadjutoria, nec perpetua propriè appellatione beneficii venit. Per neutrum enim harum Coadjutoriarum confertur jus in re, sed solum per illam, quæ est cum futura successione, confertur jus ad rem, Barbof. *l. c.* Tondut. *l. c. n. 4.* Castrop. *l. c.* Fagn. in *c. nulla. de conceff. prab. n. 54.* nam per Coadjutoriam temporalem conceditur solum functio & regimen beneficii non quidem jure, habitu aut potestate, sed solo facto. Castropal. *l. cit.* adeoque accedit propriè ad naturam vicariæ temporalis, quæ beneficium dici nequit, utpote cujus natura est, ut sit perpetuum, hoc est, aptum durare toto tempore vitæ possessoris, & sic, si non actu, saltem habitu, perpetua; Coadjutoria verò hæc non potest dici perpetua, quæ non Coadjutoris, sed Coadjuti morte terminatur: Tondut. *loc. cit.* Sic quoque Coadjutor cum futura successione jus nullum habet in beneficio, nec respe-